

Biblioteka Główna
Uniwersytetu
Ekonomicznego w Poznaniu
Stowarzyszenie Bibliotek
Szkół Wyższych

Konferencja

Popularyzacja nauki w bibliotekach szkół wyższych

Poznań, 4-5.11.2026

Oprac. Wiktoria Kranz

Spis treści

Program 3
Abstrakty wystąpień 6
SESJA I: Biblioteka w komunikacji naukowej – od pośrednika do aktywnego uczestnika 6
SESJA II: Biblioteka jako partner naukowca i użytkownika 8
SESJA III: Widoczność i dostępność wyników nauki 10
SESJA IV: Wiarygodność nauki i nowe wyzwania dla bibliotek 12
SESJA V: Zbiory bibliotek jako narzędzie popularyzacji nauki 14

Program

4.11.2026 - DZIEŃ I

9:00-10:00 - Rejestracja uczestników i kawa powitalna

10:00-10:20 - Uroczyste otwarcie konferencji

10:20-11:50 - Panel dyskusyjny – moderator prof. dr hab. Michał Klichowski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

- dr Katarzyna Makowska (Stowarzyszenie Wikimedia Polska)
- dr hab. Katarzyna Mroczek-Dąbrowska, prof. UEP (Centrum Wsparcia Badań Naukowych, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu)
- dr Wojciech Woźniak (Biblioteka Główna Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie)
- Kinga Żmigrodzka-Ryszczyk (Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu)

11:50–12:20 Przerwa kawowa

12:20-13:40 - SESJA I: Biblioteka w komunikacji naukowej – od pośrednika do aktywnego uczestnika

12:20-12:40 - Małgorzata Bródka, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, *Nauka jako relacja. Ewolucja modelu komunikacji naukowej w kontekście udziału bibliotek akademickich w popularyzacji wiedzy*

12:40-13:00 - dr Leszek Szafrański, Biblioteka Jagiellońska w Krakowie, *Biblioteki akademickie jako kluczowe ogniwa komunikacji naukowej i tworzenia infrastruktury na uczelni*

13:00-13:20 - Sandra Szczepanowska, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, *Biblioteka akademicka jako przestrzeń spotkania nauki, kultury i społeczeństwa na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*

13:20-13:40 - Agnieszka Kwiatkowska-Boryś, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Oddział Biblioteki ŚUM w Sosnowcu, *Razem dla nauki - modele współpracy Biblioteki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach z muzeami, centrami nauki i organizacjami pozarządowymi*

13:40-13:50 - Wystąpienie sponsora: Legimi

13:50-14:00 - Wystąpienie sponsora: Arfido

14:00-15:00 – Przerwa obiadowa

15:00-16:00 - SESJA II: Biblioteka jako partner naukowca i użytkownika

15:00-15:20 - Agnieszka Ciszewska-Klecińska, Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, *Projektowanie usług bibliotecznych wokół potrzeb użytkownika - doświadczenia Centrum Informacyjno-Bibliotecznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi*

15:20- 15:40 - Agnieszka Szymik, Rafał Narwojsz, Biblioteka Politechniki Gdańskiej, *Biblioteka akademicka jako partner doktoranta – wsparcie naukowe i otwarty dostęp do rozpraw*

15:40- 16:00 - Aleksandra Żydek, Małgorzata Maj-Chocyk, Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej, *Od informacji do innowacji - jak Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej wspiera naukę poprzez usługi z zakresu własności intelektualnej i normalizacji*

16:00-16:10 - Wystąpienie sponsora: ISI Emerging Markets Polska

16:10-16:30 - Dyskusja i podsumowanie pierwszego dnia

19.00 - Kolacja

5.11.2026 - DZIEŃ II

9:00-9:30 - Kawa powitalna

9:30-10:30 - SESJA III: Widoczność i dostępność wyników nauki

9:30-9:50 – Anna Gawryluk, Ewa Kustra, Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, *Od bazy dorobku do społeczności – nowe oblicza popularyzacji nauki w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie*

9:50-10:10 – dr Aleksandra Starczewska-Wojnar, Zdenka Günzel Ondrichova, Universitätsbibliothek, Brandenburgische Technische Universität Cottbus-Senftenberg, *Nauka nie kończy się na publikacji. Jak biblioteka akademicka zwiększa widoczność i dostępność wiedzy na przykładzie BTU Cottbus-Senftenberg*

10:10-10:30 – Marta Urbaniec, Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, *Popularyzacja zaczyna się od danych: rola biblioteki akademickiej w zarządzaniu i udostępnianiu wyników badań*

10:30-10:40 - Wystąpienie sponsora: Sages

10:40-10:50 - Wystąpienie sponsora: Statista

10:50-11:50 - SESJA IV: Wiarygodność nauki i nowe wyzwania dla bibliotek

10:50-11:10 – Bartosz Kujawiński, Biblioteka Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, *Wiarygodność w ewaluacji sztuki. Warsztat i doświadczenia Biblioteki Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu*

11:10-11:30 – Kinga Żmigrodzka-Ryszczyk, Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, *Biblioteka akademicka wobec AI i dezinformacji – nowe zadania w budowaniu zaufania do nauki*

11:30–11:50 – Justyna Wydra, Biblioteka Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS w Lublinie, *Rola Biblioteki Nauk Biologicznych UMCS w popularyzacji i rozwoju nauki obywatelskiej (citizen science)*

11:50-12:00 - Wystąpienie sponsora: EBSCO

12:00-12:10 - Wystąpienie sponsora: Elsevier

12:10-13:10 - Przerwa obiadowa

13:10-13:50 - SESJA V: Zbiory bibliotek jako narzędzie popularyzacji nauki

13:10-13:30 – Agnieszka Gryz, Biblioteka Główna UMCS w Lublinie, *Ukryci popularyzatorzy nauki. Rola gromadzenia i opracowania zbiorów w bibliotece akademickiej*

13:30-13:50 – Monika Jóźwiak, Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, *Zbiory specjalne jako narzędzie popularyzacji nauki – między ochroną dziedzictwa a jego udostępnianiem*

13:50-14:30 - Dyskusja końcowa i podsumowanie konferencji

Abstrakty wystąpień

SESJA I
Biblioteka w komunikacji naukowej – od pośrednika do aktywnego uczestnika

Małgorzata Bródka

Nauka jako relacja. Ewolucja modelu komunikacji naukowej w kontekście udziału bibliotek akademickich w popularyzacji wiedzy

Zwiększenie liczby źródeł informacji i metod zarządzania nimi, obecna w przestrzeni publicznej pseudonaukowość oraz rosnąca dezinformacja, skłania do refleksji nad aktualnymi formami pośrednictwa bibliotek akademickich w dostępie do wiedzy. Ta podstawowa funkcja książnic wpisana niemal od zawsze w profil ich działalności, ulega przemianom za sprawą reinterpretacji sposobów komunikowania naukowego. Coraz częściej w tworzeniu wartości, w tym wiedzy, wskazywany jest model współuczestnictwa społecznego. Podstawą wystąpienia jest umiejscowienie komunikacji naukowej w procesie ewolucji – od jej tradycyjnego modelu do nauki postakademickiej oraz w paradygmacie biblioteka-społeczeństwo. Za cel przyjmuje się charakterystykę podejścia partycypacyjnego, które jest realizowane w formie otwartej nauki, zaangażowania społecznego czy nauki obywatelskiej. Ustalenia teoretyczne zostaną odniesione do praktyki bibliotecznej, w oparciu o krytyczną analizę literatury.

dr Leszek Szafrański

Biblioteki akademickie jako kluczowe ogniwa komunikacji naukowej i tworzenia infrastruktury na uczelni

Biblioteki akademickie odgrywają istotną rolę w kształtowaniu ekosystemu nauki, wspierając komunikację naukową, otwarty dostęp do wyników badań oraz rozwój infrastruktury informacyjnej i cyfrowej uczelni. Ich działalność wykracza poza tradycyjne funkcje gromadzenia, archiwizacji i udostępniania zbiorów, obejmując coraz częściej zarządzanie repozytoriami instytucjonalnymi, wspieranie otwartej nauki, zarządzanie danymi badawczymi, rozwój kompetencji informacyjnych oraz upowszechnianie rezultatów działalności naukowej. Biblioteki uczestniczą również w tworzeniu i wdrażaniu infrastruktury wspierającej procesy badawcze, dydaktyczne i administracyjne, współpracując z naukowcami, jednostkami organizacyjnymi uczelni oraz krajowymi i międzynarodowymi sieciami naukowymi. Celem wystąpienia jest przedstawienie roli bibliotek akademickich jako strategicznych partnerów w rozwoju komunikacji naukowej oraz współtwórców nowoczesnej infrastruktury uczelnianej. Szczególna uwaga zostanie poświęcona wyzwaniom związanym z transformacją cyfrową, rozwojem otwartej nauki, interoperacyjnością systemów informacyjnych oraz wzmacnianiem widoczności i dostępności dorobku naukowego. Podjęta problematyka pozwoli ukazać biblioteki akademickie nie tylko jako dostawców usług informacyjnych, lecz także jako

aktywnych uczestników procesów zarządzania wiedzą i budowania potencjału badawczego uczelni.

Sandra Szczepanowska

Biblioteka akademicka jako przestrzeń spotkania nauki, kultury i społeczeństwa na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu

Współczesne biblioteki akademickie wykraczają poza tradycyjne funkcje związane z gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów, stając się aktywnymi uczestnikami komunikacji naukowej oraz realizacji trzeciej misji uczelni. Wspierają naukowców w zwiększaniu widoczności wyników badań, popularyzują wiedzę oraz budują relacje pomiędzy środowiskiem akademickim a społeczeństwem.

Wystąpienie przedstawi doświadczenia Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu w zakresie promocji nauki, wspierania otwartej nauki na uczelni oraz działalności kulturotwórczej. Punktem wyjścia będzie refleksja nad ewolucją roli biblioteki akademickiej: od instytucji koncentrującej się na udostępnianiu zasobów i prowadzeniu repozytoriów do centrum komunikacji naukowej i popularyzacji wiedzy. Omówione zostaną działania wykorzystujące bazy dorobku naukowego, repozytoria instytucjonalne, media społecznościowe oraz narzędzia oparte na sztucznej inteligencji, wspierające promocję osiągnięć naukowych oraz komunikację pomiędzy naukowcami a odbiorcami spoza środowiska akademickiego.

Przedstawione zostaną również inicjatywy łączące funkcje naukowe, edukacyjne i kulturalne biblioteki, (m. in. wystawy, wykłady, spotkania autorskie, prezentacje zbiorów specjalnych). Na przykładzie wybranych przedsięwzięć zostanie pokazane, w jaki sposób biblioteka akademicka może pełnić rolę miejsca spotkania nauki, kultury i społeczeństwa, wzmacniając społeczne oddziaływanie uczelni, budując zaufanie do nauki oraz tworząc przestrzeń dialogu i aktywnego uczestnictwa dla swoich użytkowników.

Agnieszka Kwiatkowska-Boryś

Razem dla nauki - modele współpracy Biblioteki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach z muzeami, centrami nauki i organizacjami pozarządowymi

Zmieniająca się rola bibliotek akademickich sprawia, że stają się one nie tylko zapleczem dla działalności naukowej i dydaktycznej uczelni, ale również aktywnymi partnerami w upowszechnianiu wiedzy oraz budowaniu relacji pomiędzy środowiskiem akademickim a społeczeństwem. Biblioteka Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach rozwija model współpracy z instytucjami kultury, jednostkami popularyzującymi naukę oraz organizacjami społecznymi, realizując wspólne przedsięwzięcia edukacyjne i popularyzatorskie.

Celem wystąpienia jest przedstawienie dobrych praktyk współpracy Biblioteki ŚUM z Muzeum Medycyny i Farmacji Śląskiego Uniwersytetu Medycznego (jako jednostkami w strukturze uczelni), instytucjami zaangażowanymi w program Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024

(działalność na terenie regionu) oraz innymi partnerami wspierającymi popularyzację nauki (działalność na terenie miasta). Zaprezentowane zostaną doświadczenia związane z organizacją wydarzeń otwartych, takich jak Noc Bibliotek, Noc Muzeów, warsztaty i spotkania. Omówione zostaną również działania służące popularyzacji dziedzictwa medycyny i farmacji oraz budowaniu kompetencji informacyjnych wśród studentów, pracowników naukowych i mieszkańców regionu.

Autor ukaże bibliotekę akademicką jako przestrzeń integrującą naukę, kulturę i edukację oraz partnera inicjującego współpracę międzysektorową. Przedstawione przykłady pokażą, że wspólne działania bibliotek, muzeów i innych instytucji nie tylko zwiększają dostępność wiedzy, lecz także wzmacniają społeczne oddziaływanie uczelni, sprzyjają promocji badań naukowych oraz odpowiadają na potrzeby współczesnych odbiorców.

SESJA II

Biblioteka jako partner naukowca i użytkownika

Agnieszka Ciszewska-Klecińska

Projektowanie usług bibliotecznych wokół potrzeb użytkownika - doświadczenia Centrum Informacyjno-Bibliotecznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego w Łodzi rozwija swoje usługi w oparciu o potrzeby użytkowników reprezentujących różne etapy ścieżki edukacyjnej i naukowej – od studenta, przez doktoranta i naukowca, po autora publikacji oraz personel medyczny. W efekcie biblioteka staje się nie tylko miejscem dostępu do informacji, ale także środowiskiem wspierającym uczenie się, prowadzenie badań, publikowanie wyników oraz ich upowszechnianie. Rozwijane przez CIB usługi tworzą spójny ekosystem, którego celem jest zwiększanie dostępności wiedzy medycznej i wspieranie popularyzacji nauki poprzez usuwanie barier związanych z czasem, miejscem, technologią czy kompetencjami informacyjnymi.

Prezentacja przedstawia doświadczenia Centrum Informacyjno-Bibliotecznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (CIB UMED) w zakresie tworzenia usług odpowiadających na zróżnicowane potrzeby społeczności akademickiej. Punktem wyjścia do ich projektowania stała się analiza ścieżki użytkownika oraz identyfikacja konkretnych wyzwań, z jakimi mierzą się studenci, doktoranci, naukowcy, autorzy publikacji i pracownicy ochrony zdrowia.

W wystąpieniu zaprezentowany zostanie model biblioteki jako ekosystemu wspierającego naukę – od edukacji, przez prowadzenie badań, po upowszechnianie wyników. Przykłady działań CIB obejmują m.in. wypożyczanie modeli anatomicznych wspierających naukę anatomii i nauk klinicznych, udostępnianie mobilnych urządzeń umożliwiających korzystanie z zasobów elektronicznych, specjalistyczne wsparcie w zakresie przeglądów systematycznych, bibliometrii i komunikacji naukowej, a także działania związane z otwartym dostępem do publikacji i rozwojem repozytorium uczelnianego.

Szczególna uwaga zostanie poświęcona usługom, które przełamują tradycyjne rozumienie biblioteki – takim jak biblioteka rzeczy (Library of Things), mikrobiblioteki, rozwiązania zapewniające elastyczny dostęp do przestrzeni i zasobów (CIB 24/7) oraz narzędzia wspierające osoby ze szczególnymi potrzebami. Działania te pokazują, że współczesna biblioteka medyczna może funkcjonować zarówno jako przestrzeń uczenia się, laboratorium kompetencji informacyjnych i partner procesu badawczego, ale także i miejsce spędzania czasu wolnego między zajęciami.

Przedstawione przykłady potwierdzają, że popularyzacja nauki może odbywać się poprzez usuwanie barier w korzystaniu z wiedzy, niezależnie od miejsca, czasu i formy jej przekazywania. Projektowanie usług wokół potrzeb użytkownika pozwala Centrum Informacyjno-Bibliotecznemu aktywnie uczestniczyć w realizacji misji uczelni, wspierając rozwój kompetencji naukowych, jakość badań oraz zwiększanie społecznego oddziaływania wiedzy medycznej.

W tym ujęciu popularyzacja nauki nie ogranicza się do działań promocyjnych. Stanowi ona integralny element działalności biblioteki medycznej skoncentrowanej na użytkowniku i jego ścieżce edukacyjnej oraz naukowej.

Agnieszka Szymik, Rafał Narwojsz

Biblioteka akademicka jako partner doktoranta – wsparcie naukowe i otwarty dostęp do rozpraw

Doktoranci zajmują szczególne miejsce w społeczności akademickiej – z jednej strony są uczestnikami procesu kształcenia, a z drugiej prowadzą już samodzielną pracę badawczą. Chociaż szkoły doktorskie w dużej mierze odgrywają wiodącą rolę w kształtowaniu przyszłych kadr akademickich uczelni, to biblioteki akademickie coraz częściej starają się być partnerem dla młodych naukowców i wzmacniać ich kompetencje w zakresie informacji naukowej, prawa autorskiego czy zarządzania danymi badawczymi.

W naszym krótkim wystąpieniu chcielibyśmy zaprezentować w jaki sposób Biblioteka Politechniki Gdańskiej swoimi działaniami stara się wspierać doktorantów w ich codziennej pracy badawczej poprzez szkolenia i konsultacje w zakresie otwartej nauki. Istotnym aspektem naszej działalności w tym obszarze jest popularyzacja ich dorobku naukowego poprzez zapewnianie otwartego dostępu dla jak największego grona odbiorców. Repozytorium instytucjonalne dzięki rozwiniętej i usystematyzowanej infrastrukturze może potencjalnie pełnić rolę pierwszego etapu na drodze do budowania widoczności i rozpoznawalności młodych naukowców.

Podczas prezentacji przedstawimy jak Biblioteka PG wspiera doktorantów poprzez gromadzenie i deponowanie rozpraw doktorskich obronionych na uczelni w otwartym repozytorium MOST Wiedzy. Przybliżymy między innymi jak obecnie wygląda struktura udostępniania kolekcji doktoratów i omówimy planowany proces jej reorganizacji ze szczególnym naciskiem na poprawę jakości metadanych opisów.

Aleksandra Żydek, Małgorzata Maj-Chocyk

Od informacji do innowacji - jak Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej wspiera naukę poprzez usługi z zakresu własności intelektualnej i normalizacji

Współczesna biblioteka akademicka pełni coraz istotniejszą rolę w ekosystemie nauki, wykraczając poza tradycyjne zadania związane z gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów. W trakcie wystąpienia przedstawimy Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej jako przykład instytucji aktywnie wspierającej proces badawczy poprzez usługi z zakresu informacji patentowej, własności intelektualnej i normalizacji. Zaprezentowane zostaną działania realizowane w ramach Ośrodka Informacji Patentowej oraz Punktu Informacji Normalizacyjnej, obejmujące m.in. dostęp do specjalistycznych baz danych i norm, wsparcie naukowców, działalność szkoleniową oraz współpracę z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami zajmującymi się ochroną własności intelektualnej i normalizacją.

Celem wystąpienia jest pokazanie, że biblioteka akademicka nie tylko zapewnia dostęp do źródeł wiedzy, lecz także wspiera świadome prowadzenie badań i rozwój innowacji. Na przykładzie doświadczeń CINT PL zostanie przedstawione, w jaki sposób usługi z zakresu własności intelektualnej i normalizacji wpisują się w misję współczesnej biblioteki oraz realizację hasła konferencji.

SESJA III

Widoczność i dostępność wyników nauki

Anna Gawryluk, Ewa Kustra

Od bazy dorobku do społeczności – nowe oblicza popularyzacji nauki w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Współczesne biblioteki akademickie coraz częściej rozszerzają zakres swoich działań poza gromadzenie i udostępnianie zbiorów, angażując się w obszar komunikacji naukowej oraz wspierania społeczności akademickiej. Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie podejmuje działania związane z dokumentowaniem dorobku naukowego uczelni, promocją otwartej nauki oraz organizacją inicjatyw popularyzujących naukę.

Referat przedstawia wybrane inicjatywy realizowane przez Bibliotekę Główną UP w Lublinie, m.in. działania związane z prowadzeniem Bazy Publikacji Pracowników, organizację konferencji i spotkań poświęconych otwartej nauce oraz aktywność skierowaną do społeczności akademickiej. Omówione zostaną również działania promocyjne realizowane z wykorzystaniem mediów społecznościowych, w tym krótkich materiałów wideo dotyczących otwartej nauki, a także udział biblioteki w wydarzeniach takich jak Lubelski Festiwal Nauki. Love Data Week.

Przedstawione przykłady pokazują, że biblioteka akademicka może pełnić funkcję ośrodka wspierającego komunikację naukową, działania edukacyjne oraz promocję inicjatyw uczelnianych. Referat stanowi próbę ukazania zmieniającej się roli biblioteki - od instytucji dokumentującej dorobek naukowy do jednostki aktywnie wspierającej społeczność akademicką i działania związane z otwartą nauką.

dr Aleksandra Starczewska-Wojnar, Zdenka Günzel Ondrichova

Nauka nie kończy się na publikacji. Jak biblioteka akademicka zwiększa widoczność i dostępność wiedzy na przykładzie BTU Cottbus-Senftenberg

Współczesna biblioteka akademicka coraz częściej przestaje być postrzegana wyłącznie jako miejsce gromadzenia, opracowywania i udostępniania publikacji. Staje się aktywnym uczestnikiem procesu komunikacji naukowej, wspierając nie tylko powstawanie i publikowanie wyników badań, lecz także ich widoczność, dostępność i możliwość ponownego wykorzystania. Celem wystąpienia jest przedstawienie działań Biblioteki Brandenburgische Technische Universität Cottbus-Senftenberg (BTU), które przyczyniają się do zwiększania dostępności i społecznej widoczności dorobku naukowego uczelni. Szczególna uwaga zostanie poświęcona cyfrowemu repozytorium OPUS, stanowiącemu przestrzeń otwartego udostępniania publikacji, prac naukowych i innych materiałów związanych z działalnością badawczą i dydaktyczną uczelni. OPUS zostanie przedstawiony nie jako cyfrowy „magazyn" publikacji, lecz jako element szerszego systemu komunikacji naukowej. Omówione zostaną jego powiązania z bibliografią dorobku naukowego UBICO, rozwiązaniami Open Access, identyfikacją autorów za pomocą ORCID oraz wykorzystaniem trwałych identyfikatorów publikacji, takich jak DOI i URN. Przedstawiona zostanie również rola biblioteki w udostępnianiu wybranych prac dyplomowych oraz w organizacji i archiwizacji danych badawczych. Na przykładzie konkretnych rozwiązań stosowanych w BTU Cottbus-Senftenberg wystąpienie podejmie próbę odpowiedzi na pytanie, gdzie przebiega granica między otwartym dostępem do publikacji a rzeczywistą popularyzacją nauki. Samo udostępnienie pełnego tekstu nie gwarantuje bowiem, że wiedza dotrze do odbiorcy. Istotne stają się również jej właściwe opisanie, indeksowanie, zapewnienie trwałego dostępu i obecność w środowisku cyfrowym. Wystąpienie będzie również refleksją nad zmieniającą się rolą bibliotekarza akademickiego – od opiekuna zbiorów i pośrednika informacji do partnera naukowca, kuratora treści cyfrowych i uczestnika procesu upowszechniania wiedzy. Doświadczenia BTU Cottbus-Senftenberg mogą stanowić punkt wyjścia do dyskusji nad tym, w jaki sposób biblioteki szkół wyższych mogą aktywnie uczestniczyć w realizacji trzeciej misji uczelni i budowaniu relacji między środowiskiem naukowym a społeczeństwem.

Marta Urbaniec

Popularyzacja zaczyna się od danych: rola biblioteki akademickiej w zarządzaniu i udostępnianiu wyników badań

W dobie rosnącego znaczenia otwartej nauki oraz transparentności badań dane badawcze stają się kluczowym elementem komunikacji naukowej. Stanowią one nie tylko podstawę publikacji, lecz także istotny zasób sprzyjający popularyzacji wiedzy oraz jej ponownemu wykorzystaniu przez różnorodne grupy odbiorców. Odpowiednio opracowane, opisane i udostępniane zwiększają widoczność badań, umożliwiają ich dalsze wykorzystanie oraz wzmacniają społeczne zaufanie do nauki.

Celem wystąpienia jest ukazanie roli biblioteki akademickiej jako aktywnego uczestnika procesu zarządzania danymi badawczymi oraz ich udostępniania w kontekście upowszechniania nauki.

W referacie omówione zostaną zmiany w funkcjonowaniu bibliotek akademickich, które coraz częściej pełnią rolę centrów kompetencji. Oferują one wsparcie w zakresie tworzenia planów zarządzania danymi, prowadzą szkolenia oraz rozwijają repozytoria instytucjonalne. Szczególna uwaga zostanie poświęcona otwieraniu zasobów jako narzędziu zwiększania widoczności badań, budowania społecznego zaufania do nauki oraz wspierania działań popularyzatorskich.

Wystąpienie zostanie uzupełnione przykładami dobrych praktyk oraz doświadczeniami własnymi związanymi z wdrażaniem tych usług w bibliotece akademickiej.

SESJA IV
Wiarygodność nauki i nowe wyzwania dla bibliotek

Bartosz Kujawiński

Wiarygodność w ewaluacji sztuki. Warsztat i doświadczenia Biblioteki Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu

Rok 2026 jest pierwszym, w którym Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zgłosił do oceny ewaluacyjnej dwie dyscypliny artystyczne, tj. sztuki muzyczne oraz sztuki plastyczne i konserwację dzieł sztuki. Działalność w tym obszarze realizowana jest przez pracowników eklektycznego w charakterze Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu.
Ocena ewaluacyjna dziedziny sztuki, do której zaliczane są obie powyższe dyscypliny znacząco różni się od oceny pozostałych dziedzin nauki. Nie obowiązują tu bowiem ministerialne listy punktowanych galerii czy sal koncertowych mogących być odpowiednikiem listy wydawców i wykazu czasopism punktowanych. Nie ocenia się także tzw. Kryterium II czyli efektów finansowych badań i prac rozwojowych. Ewaluacja w przypadku sztuki ma charakter ekspercki, subiektywny i uznaniowy. Czy może być więc wiarygodna?
W rozważaniach o wiarygodności w ewaluacji sztuki Autor wyróżnia 4 obszary wiarygodności: jednostki, pracowników, danych i ekspertów/ ocen.
Na podstawie doświadczeń z tegorocznej ewaluacji Autor przedstawi działalność biblioteki wydziałowej oraz zespołów zaangażowanych w proces ewaluacji. Zaprezentuje warsztat i narzędzia pracy oraz wyniki działalności.

Zaprezentowane będą liczbowe zestawienia dzieł artystycznych zrealizowanych przez pracowników Wydziału i tych, które poddano ocenie. Przedstawione zostaną także wnioski z recenzji eksperckich.

Kinga Żmigrodzka-Ryszczyk

Biblioteka akademicka wobec AI i dezinformacji – nowe zadania w budowaniu zaufania do nauki

Rozwój narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji oraz rosnąca skala dezinformacji stawiają biblioteki akademickie przed koniecznością ponownego określenia ich roli w środowisku informacyjnym uczelni. Celem artykułu jest wskazanie, w jaki sposób zmieniają się zadania bibliotek związane z oceną wiarygodności informacji, rozwijaniem kompetencji informacyjnych oraz odpowiedzialnym wykorzystaniem narzędzi AI w procesach badawczych i dydaktycznych. Przedstawiono możliwe scenariusze rozwoju biblioteki akademickiej od koncentracji na zapewnianiu dostępu do wiarygodnych źródeł, przez aktywne wsparcie użytkowników w ich wyszukiwaniu i ocenie, po szersze zaangażowanie w przeciwdziałanie dezinformacji i kształtowanie wiarygodnego środowiska informacyjnego uczelni. Podjęto również próbę określenia granic odpowiedzialności biblioteki w tym zakresie. Rozważania prowadzą do pytania o miejsce biblioteki akademickiej w budowaniu zaufania do nauki w zmieniającym się ekosystemie informacji.

Iwona Wydra

Rola Biblioteki Nauk Biologicznych UMCS w popularyzacji i rozwoju nauki obywatelskiej (citizen science)

Celem opracowania jest przedstawienie roli Biblioteki Nauk Biologicznych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w propagowaniu idei nauki obywatelskiej oraz wspieraniu zaangażowania społecznego w badania przyrodnicze.

Biblioteka Nauk Biologicznych wspiera rozwój citizen science poprzez zapewnianie dostępu do specjalistycznych źródeł informacji, rozwijanie kompetencji informacyjnych użytkowników, popularyzację wyników badań oraz promowanie zasad otwartej nauki. Ważnym obszarem jej działalności jest również wspieranie współpracy pomiędzy naukowcami, studentami, organizacjami pozarządowymi i badaczami-amatorami zainteresowanymi ochroną przyrody. Szczególne znaczenie ma możliwość gromadzenia, archiwizacji i udostępniania danych dotyczących środowiska przyrodniczego regionu, co sprzyja zarówno ochronie dziedzictwa przyrodniczego, jak i wykorzystaniu zgromadzonych materiałów w dalszych badaniach naukowych. Omówiono główne płaszczyzny zaangażowania Biblioteki: udostępnianie specjalistycznego zaplecza literaturowego dla badaczy amatorów, wsparcie w zakresie zarządzania otwartymi danymi badawczymi, działalność edukacyjno-szkoleniową oraz pomoc w realizowaniu regionalnych projektów inwentaryzacyjnych i dotyczących ochrony przyrody.

Analiza pokazuje, że Biblioteka może pełnić funkcję pośrednika między środowiskiem naukowym a społeczeństwem, przyczyniając się do wzrostu świadomości ekologicznej, popularyzacji wiedzy biologicznej oraz zwiększenia udziału obywateli w procesie badawczym, a także podnosić jakość gromadzonych danych terenowych i przyczyniać się do skuteczniejszej ochrony lokalnej bioróżnorodności.

SESJA V
Zbiory bibliotek jako narzędzie popularyzacji nauki

Agnieszka Gryz

Ukryci popularyzatorzy nauki. Rola gromadzenia i opracowania zbiorów w bibliotece akademickiej

Biblioteki akademickie odgrywają istotna rolę w popularyzacji nauki, jednak działalność ta najczęściej kojarzona jest z bezpośrednimi formami komunikacji z użytkownikiem, takimi jak organizacja wydarzeń, aktywność w mediach społecznościowych czy współpraca z otoczeniem społecznym uczelni. Znacznie rzadziej zwraca się uwagę na fakt, że proces popularyzacji wiedzy rozpoczyna się znacznie wcześniej - już na etapie gromadzenia i opracowania zbiorów.

Celem wystąpienia jest ukazanie mniej widocznego, lecz fundamentalnego wymiaru popularyzacji nauki realizowanego przez oddziały gromadzenia i opracowania zbiorów w bibliotekach akademickich.

Trafne decyzje dotyczące doboru literatury, uwzględniające potrzeby społeczności akademickiej, oraz różnych grup odbiorców wpływają bezpośrednio na dostępność i widoczność wiedzy naukowej.

Równie istotną rolę odgrywa jakość opracowania bibliograficznego - dobór deskryptorów, haseł przedmiotowych i słów kluczowych determinuje skuteczność wyszukiwania informacji oraz sposób docierania użytkowników do zasobów naukowych.

W referacie omówione zostaną między innymi: znaczenie polityki gromadzenia zbiorów zgodnej z profilem badawczym uczelni, rola zakupów, egzemplarza obowiązkowego i darów, oraz wpływ jakości metadanych na efektywność wyszukiwania informacji w katalogach bibliotecznych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona roli bibliotekarzy katalogujących jako „ukrytych popularyzatorów nauki", których decyzje mają realny wpływ na widoczność i dostępność wiedzy.

Ważnym elementem popularyzacji wiedzy jest również organizacja stref wolnego dostępu do zbiorów. Układ księgozbioru oparty na zasadach Klasyfikacji Biblioteki Kongresu (Library of Congress Classification) umożliwia użytkownikom intuicyjne przeglądanie literatury według dziedzin i tematów, sprzyjając samodzielnemu odkrywaniu nowych obszarów wiedzy oraz interdyscyplinarnym poszukiwaniom naukowym. Odpowiednie rozmieszczenie publikacji w przestrzeni biblioteki wpływa nie tylko na wygodę korzystania ze zbiorów, lecz także na

zwiększenie widoczności mniej znanych publikacji i efektywniejsze wykorzystanie zasobów bibliotecznych.

Wystąpienie podejmie również problem współczesnych wyzwań związanych z opracowaniem zbiorów, takich jak rosnąca liczba publikacji cyfrowych, automatyzacja procesów bibliotecznych. W podsumowaniu podkreślona zostanie potrzeba postrzegania działalności oddziałów gromadzenia i opracowania jako integralnego elementu komunikacji naukowej i działań popularyzatorskich bibliotek akademickich.

Teza: Popularyzacja nauki nie zaczyna się od promocji wydarzeń, lecz od organizacji dostępu do wiedzy. Użytkownik widzi efekt końcowy działań biblioteki, ale rzadko dostrzega procesy, które decydują o tym, jakie treści są dla niego dostępne i możliwe do odnalezienia."

Popularyzacja nauki najczęściej kojarzona jest z działaniami o charakterze promocyjnym i edukacyjnym — organizacją spotkań autorskich, wystaw, warsztatów, debat czy aktywnością bibliotek i uczelni w mediach społecznościowych. W takim, tradycyjnym ujęciu, popularyzacja oznacza przede wszystkim upowszechnianie wiedzy poprzez jej atrakcyjne prezentowanie odbiorcom spoza środowiska naukowego.

Współcześnie jednak pojęcie popularyzacji nauki rozumiane jest znacznie szerzej. Coraz częściej podkreśla się, że popularyzacja nie polega wyłącznie na „mówieniu o nauce", lecz także na tworzeniu warunków umożliwiających realny dostęp do wiedzy. Obejmuje więc nie tylko działania promocyjne, ale również organizację informacji, zapewnianie dostępności źródeł oraz budowanie narzędzi pozwalających użytkownikowi odnaleźć potrzebne treści.

W tym kontekście szczególnie istotna staje się rola bibliotek akademickich jako pośredników komunikacji naukowej. Biblioteka nie tylko przechowuje zbiory, ale organizuje obieg wiedzy w środowisku naukowym i społecznym. Poprzez dobór źródeł, sposób ich opracowania oraz udostępniania wpływa na to, jakie treści są widoczne, dostępne i możliwe do wykorzystania przez użytkowników.

Współczesna popularyzacja nauki wiąże się zatem z takimi pojęciami jak dostępność wiedzy, demokratyzacja informacji czy widoczność nauki. Dostępność wiedzy oznacza możliwość dotarcia do rzetelnych źródeł niezależnie od statusu użytkownika czy miejsca korzystania z zasobów. Demokratyzacja informacji odnosi się do ograniczania barier w dostępie do wiedzy naukowej, między innymi poprzez rozwój zasobów cyfrowych i idei open access. Z kolei widoczność nauki oznacza zdolność użytkownika do odnalezienia konkretnych publikacji i wyników badań w coraz bardziej złożonym środowisku informacyjnym.

Właśnie dlatego proces popularyzacji nauki należy postrzegać nie tylko jako działalność promocyjną, ale również jako system działań organizujących dostęp do wiedzy — a więc proces rozpoczynający się już na etapie gromadzenia i opracowania zbiorów bibliotecznych.

Monika Jóźwiak

Zbiory specjalne jako narzędzie popularyzacji nauki – między ochroną dziedzictwa a jego udostępnianiem

Biblioteki naukowe odgrywają coraz ważniejszą rolę w komunikacji naukowej i upowszechnianiu wiedzy. Szczególne miejsce w tych działaniach zajmują zbiory specjalne, które – choć kojarzone przede wszystkim z ochroną dziedzictwa kulturowego i warsztatem badawczym naukowców – mogą stanowić skuteczne narzędzie popularyzacji nauki. Rękopisy, stare druki, zbiory kartograficzne, dokumenty życia społecznego czy kolekcje regionalne pozwalają opowiadać historie nauki, kultury i społeczeństwa w sposób atrakcyjny dla współczesnego odbiorcy.

Wystąpienie przedstawia doświadczenia Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu w zakresie wykorzystywania zbiorów specjalnych do działań popularyzatorskich. Punktem wyjścia będzie omówienie podstawowego wyzwania, przed którym stoją współczesne biblioteki – konieczności pogodzenia ochrony unikatowych obiektów z potrzebą zapewnienia szerokiego dostępu do ich treści i znaczenia. W tym kontekście zaprezentowane zostaną działania pozwalające przekształcić cenne obiekty biblioteczne z zasobu przechowywanego w magazynach w źródło wiedzy dostępne dla naukowców, studentów i szerokiej publiczności.

Szczególna uwaga zostanie poświęcona procesom digitalizacji, które umożliwiają jednoczesną ochronę oryginałów i zwiększanie dostępności zasobów. Na przykładzie projektów realizowanych przez BUWr, obejmujących m.in. kolekcje śląskie, regionalne czasopisma oraz przedwojenne rozprawy doktorskie, pokazane zostanie, w jaki sposób technologie cyfrowe wspierają zarówno badania naukowe, jak i popularyzację wiedzy.

Referat omówi również znaczenie wystaw, wydarzeń edukacyjnych, współpracy z naukowcami oraz udziału biblioteki w inicjatywach takich jak Dolnośląski Festiwal Nauki. Przedstawione zostaną także przykłady wykorzystania storytellingu i mediów społecznościowych do prezentowania zbiorów specjalnych w sposób angażujący odbiorców i budujący zainteresowanie nauką. Punktem centralnym rozważań będzie teza, że skuteczna popularyzacja nie polega wyłącznie na udostępnianiu obiektów, lecz na tworzeniu narracji pozwalającej zrozumieć ich znaczenie oraz rolę w procesie poznawania świata.

Wystąpienie prowadzi do wniosku, że zbiory specjalne mogą być traktowane jako aktywne narzędzie komunikacji naukowej. Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, łącząc funkcje strażnika dziedzictwa, zaplecza badawczego oraz instytucji popularyzującej naukę, pokazuje, że ochrona i udostępnianie nie są celami konkurencyjnymi, lecz wzajemnie się uzupełniają. Dzięki temu biblioteka staje się miejscem, w którym nauka nie tylko się przechowuje, ale również zaczyna, rozwija i trafia do społeczeństwa.

Patronat honorowy

Patronat medialny

Sponsorzy

